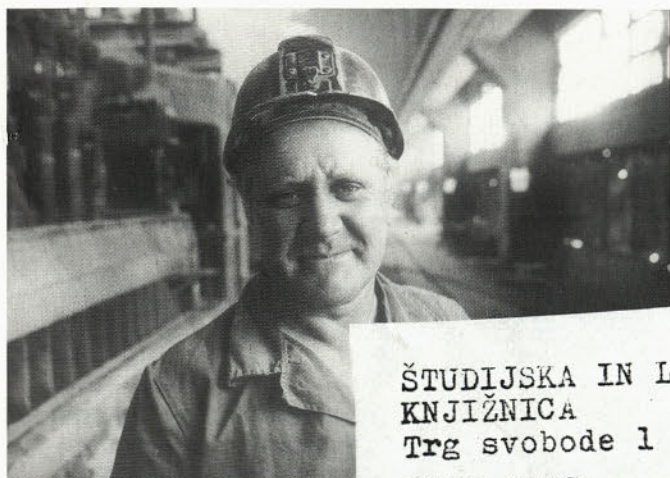

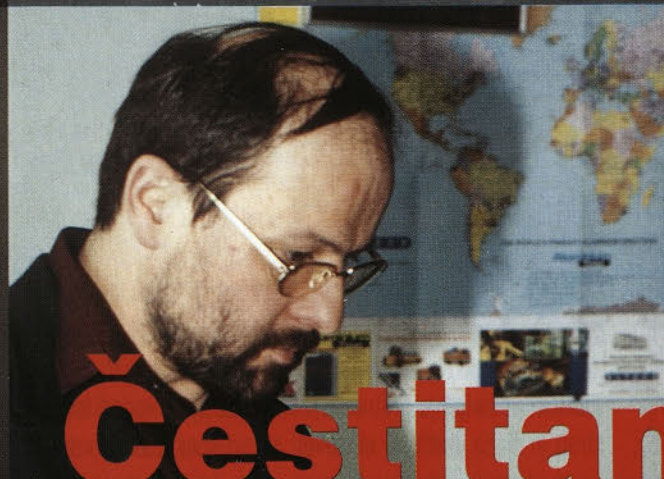
ŠTUDIJSKA IN LJUDSKA
KNJIŽNICA
Trg svobode 1
2250 PTUJ

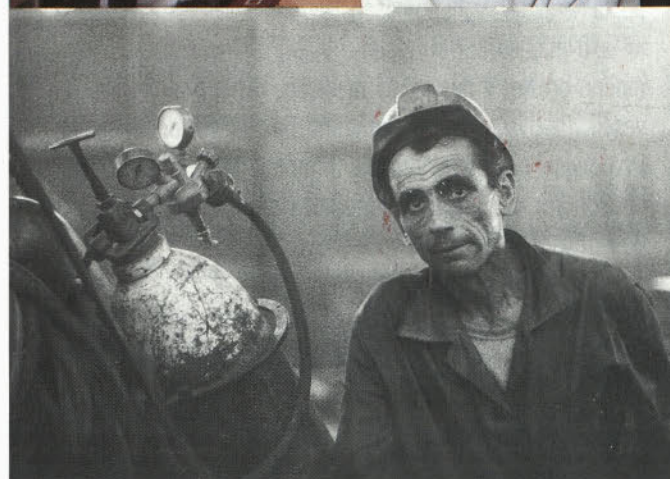
Aluminij

Časopis družbe Talum, d.d., Kidričevo

april 2002 / štev. 4 / leto XXXIX

Čestitamo 1. maj

Ne boj se in ne sovraži

Prvi maj najbolj poznamo kot mednarodni praznik dela, ki sega v leto 1886, ko so v Chicagu delavci zahtevali osemurni delavnik in se uprli policiji, ki je zaradi tega povzročila pravi pokol. Pet delavcev je bilo potem obsojenih na smrt. Na kongresu internacionale v Parizu so sklenili, da se na ta dan, torej 1. maja, demonstrira solidarnost delavskega razreda, kar so pozneje kot državni praznik sprejeli v večini držav. Naključje je hotelo, da sta le sedem dni prej, natanko 23. aprila 1886, Francoz Paul Heroult in Američan Charles Hall patentirala elektrolizni postopek pridobivanja aluminija. Od takrat je tehnologija in ekologija proizvodnje aluminija bistveno napredovala in sledila potrebam človeka, kar lepo vidimo tudi v primeru Taluma. Kako pa se je medtem razvijala družba na sploh in človek v njej, pa je zanimivo vprašanje.

Nauk nas uči, da je bil nekoč raj na zemlji. V to lahko verjamemo. Toda, s tem se zadeva ne konča, kajti nauk tudi pravi, naj bi ljudje spet pomagali ustvariti nekdanji in prihodnji raj na tem planetu. Hm! V to tudi lahko verjamemo, le pod pogojem, če gledamo v daljno prihodnost, ko bi naj vsi ljudje z lastno voljo dosegli božansko prav. Realni svet je čisto nekaj drugega. Mnogi verjamejo, da bo vsa dobra dela namesto nas naredil bog, ali nekdo drug. Zato je zgodovina žal polna izkoriščanja in vojn. Še posebej v zadnjem stoletju, ki je bilo na eni strani polno ustvarjalne dejavnosti in velikih odkritij, na drugi pa težko senco mečejo koncentracijska taborišča, genocidi, diktature in represije vseh vrst. Na področju etike svet ni ustvaril prav nič. Človekove pravice, za katere smo verjeli, da so rešene, ostajajo še vedno odprte. Še več, plemensko vedenje, ki se komaj kaj razlikuje od tistega v nomadskih družbah, se ponovno pojavlja. Na Zahodu sta bogastvo in blagostanje ustvarila družbo, ki je slepa in ravnodušna do problemov s katerimi se sooča preostali svet. Svet ni neznosen zgolj zato, ker velik del globalnega prebivalstva trpi ali je prepuščen na milost in nemilost lastnim diktatorjem. Neznosen je predvsem zaradi ignorance in brezbrčnosti, predvsem med mlajšimi generacijami. Tisti, ki preživi, je zmagal in današnji čas se niti ne trudi prešteti žrtev, ker se vse, kar vzbuja jezo in burne odzive, dogaja nekje drugje.

Mnogi boste tem trditvam nasprotovali, češ v vsej zgodovini ni bilo še nobene dobe, ki je ne bi označili kot barbarsko in vulgarno. Še antični Grki so, da bi se ubranili barbarov, ustvarili polis, svobodno mestno državo, ki je vzorec vsakršne demokratične ureditve. Toda, kaj nas briga, kako je bilo nekoč, odgovorni smo za sedanjost! Kot vse kaže, smo tudi v našem času dočakali barbare. Le kako? Tako, da smo sami postali barbari! Nič svetega ni več, nobene ideje ali utopije, ki bi jo množično podpirali. Nekoč smo se vsaj študentje, spontano ali organizirano, burno odzivali na anomalije doma ali v svetu. Danes se študentska "avantgarda" zbudi le pri povečanju najemnine ali cene kosila. Pravice delavcev, nestrpnost, gospostvo, klerikalizem, pastirska pisma, državni terorizem, pobijanje civilistov pa zanimajo le redke. Ob vsem tem nas ni sram, da živimo v demokraciji, katere vrednote je človeštvo skozi stoletje izbrilo v težkih bitkah. Ali bomo to zapravili zaradi lagodnosti in podrejanja nekemu novemu redu, ki nam ga vsiljuje najmočnejša država sveta? Podobno, kot je to nekoč zakuhal najbolj kulturni narod Evrope, narod Goethea, Mozarta in drugih? Takrat se je vse končalo z množičnimi zločini, danes se je spremenila le tehnika morij. Naj omenim samo to, da je ameriška cerkev med prvimi soglašala z vojaško akcijo proti Afganistanu. Izid glasovanja škofov je bil, ne boste verjeli - 176 proti 4! To ni vse, vojna se širi in stanje v svetu postaja čedalje bolj dramatično in kot vidimo se s tem povečuje tudi upor civilne družbe, sindikatov in drugih. Zavest ljudi je preveč prizadeta! Med vsemi opozorili v tej smeri bi izpostavil živo verigo maloštevilnih Izraelcev, ki ne glede na življensko nevarnost, dostavljajo

hrano Palestincem v okupiranemu Betlehemu. Čutim, kot da je to tista tanka nit na kateri visi vse, kar je na tem svetu še ostalo ljudskega.

Vse bolj postaja jasno, zakaj švedski model socialne demokracije ni spodnesel kapitalističnega modela demokracije. Zato, ker so tudi tam podlegli zlaganemu načinu življenja, ki spodbuja pojav individualizacije, bogatenja, napuha, sovraštva in poželenja. Tako so propadle obetavne ideje švedskega predsednika Olafa Palmea, ki je bil izredno inteligenten mož, socialist, vendar vnet zagovornik demokracije. "Če bi še živel bi veliko prispeval k povezovanju socialističnega gospodarskega sistema z demokratičnimi načeli," je v eni iskreni izpovedi povedala njegova ljubica, znana umešnica in borka za človeške pravice Shirley MacLaine. Bolj nam je znano uvajanje podobnega sistema v času Josipa Broza pri nas. Palmea so ubili, model socialističnega zaveznega človeka, ki stiska zobe za dobrobit družbe, je kot neproduktiven, tudi pokopan. Nič hudega, za to smo se

odločili in življenje gre naprej. Toda, zakaj še vedno tolikšen strah in slaba vest? Ali ni dovolj, da so socializem že zatolkli s privatizacijo, denacionalizacijo itn. Zakaj je treba uničiti tudi njegovo simbolno moč, zbrisati sam spomin na zgodovinsko zahtevo po svobodi, enakosti in solidarnosti?

Če se omejimo samo na Slovenijo je treba upoštevati, da se nismo uspeli izogniti pastem novega družbenega reda. Prevladujoča liberalna demokracija dovoli gospostvo, socialne razlike, popuščanje tujcem, posebej Vatikanu itn. Tudi razprava "za ali proti NATO" je zavajajoče nastavljena. "Tukajšnja zavest vendarle še ni toliko kolonizirana, da bi si želela v "civilizacijo" skozi topovske cevi. Morali bi zagova-

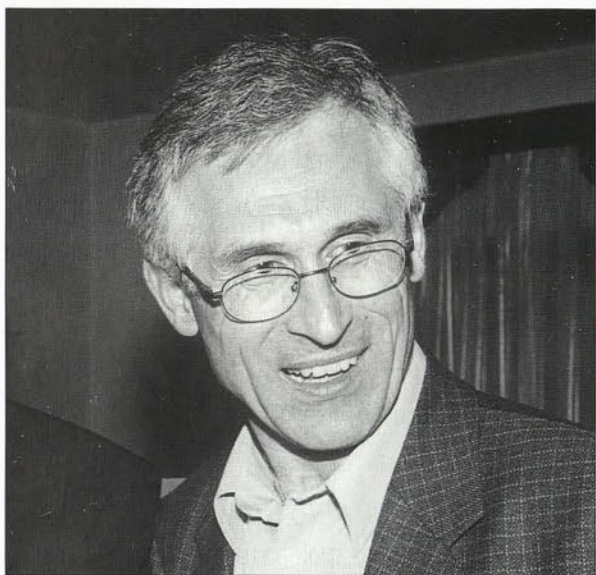
rjati novo civilizacijsko obzorje: obzorje brez vojne v katerem takšnih prikazni ne bo več potrebno," ugotavlja raziskovalec Rastko Močnik. Načelno ima prav, ker je to edina vojna v kateri je mogoče zmagati. Je pa tudi utopija, in je "noro" pričakovati podporo v bližnji prihodnosti. Toda, ne pozabimo na velikega Jesenina, ki nas spominja: "...brez teh majhnih norostih bi bilo nemogoče živeti na svetu." Prav nobenih utvar ne moremo delati z drugo politično, desno "pomladno" opcijo. V primeru, da bi le ta prevzela vladno krmilo, bi nas razen kadrovskih zamenjav "naših" s še "bolj našimi" čakala na socialnem in kulturnem področju vrnitev v črno devetnajsto stoletje. "Od strank, ki po dobrem desetletju prisotnosti na političnem prizorišču niso prišli dalj od premetavanja domobranskih kosti, česar drugega ni moč pričakovati," so zapisali v Mladini.

Talum je vedno iskal svojo pot vodenja socialne in razvojne politike. Nismo obremenjeni s preteklostjo in s tem nismo izgubljali energije, ker se zavedamo, da kdor se mnogo ozira nazaj, se lahko v kaj zaleti. Tudi v demokraciji ni garancije, da je seštevek različnih mnenj, interesov in sposobnostih bolj zdravorazumski načrt, kot če bi ga izoblikoval en moder človek. Zato so pogosto najbolj modre odločitve mimo demokratičnih procedur. Je pa nekaj, na kar opozarja dr. Alojz Ihan: "V demokraciji je treba najprej migati, potem pa se izkaže, kaj se izide in kaj ne." Vsekakor se ne izide tistim, ki se vnaprej odrečejo miganju in upam si trditi, da je ključ uspeha Taluma v tem, da smo to prednost znali obrniti v svojo prid. Enako velja za doseženo solidno socialno varnost, ki enostavno "blokira" delovanje sindikata. To ne pomeni, da se ne dajo zadeve urediti še boljše in da ne prihaja do konfliktov. Spomnimo se novembrskega ostrega dialoga med predsednikom sindikata in predsednikom Uprave zaradi nesporazuma okoli plač. Nič hudega, v tem je hec demokracije. Besede, čeprav trde ali prepirljive, so boljše kot glavoboli ali neprespanske noči. V naravi sindikata je borbennost, toda ta mora biti v okviru solidarnosti in razuma. Slab zgled so zdravniki, ki niso pokazali ne eno ne drugo, še svojo etiko bi pojedli. Zato predlagam novemu predsedniku sindikata naslednjo misel: "Ne boj se in ne sovraži"

Na začetku priprave tega prvomajskega prispevka se mi še sanjalo ni, kako naj bi izgledal. Sedaj vidim, da se ni bilo mogoče izogniti globalnemu opisu stanja, ker če hočemo ali ne, ta narekuje kvaliteto našega življenja. Naš vpliv na okolje ni tako majhen kot si mislimo in pri tem je čista vest zelo močno orožje. V nas je, da zaznamo, kar je prav in kar nas veseli. Predvsem pa ne pozabimo na zabavni del življenja. Prvomajski praznik je tradicija in mnogi ga boste praznovali na Pohorju, Boču ali na Donački. Če ne utegnate priti tja, povem vam, da je še najlepše na Barbari.

Najpomembnejši del projekta modernizacije je končan

Najpomembnejši dogodek v prvem trimesečju letošnjega leta je prav gotovo štart elektrolize. Zgodil se je štiri in pol mesece pred planiranim rokom, kar je nedvomno izjemen uspeh. S tem je projektna skupina dokazala, da zna voditi tako zahtevne projekte. Predčasni štart elektrolize bo z ekonomskega vidika zelo ugodno vplival na uspešnost projekta. Naše veselje je pokvarila okvara transformatorja, zaradi katere smo štart zaustavili potem, ko smo v pogon dali že 58 peči in ga bomo nadaljevali takoj, ko bodo vsi transformatorji pregledani in popravljani. Podprojekt Anode je bil v grobem končan že lani. Od novega leta poteka v tem obratu poskusna proizvodnja. Vse nove naprave delujejo zadovoljivo. Proizvodnja še ni optimalna, fina nastavev posameznih tehnoloških parametrov bo trajala še več mesecev. Pomembno je, da je proizvodnja anodnih blokov stekla pravočasno in s tem omogočila pravočasen štart elektrolize. Na področju livarn je najpomembnejši dogodek zagon proizvodnje v novi dvokomorni talilni peči za pretaljevanje odpadnega aluminija. Pretaljevanje odpadnega aluminija je poleg proizvodnje elektroliznega aluminija ena izmed naših prednostnih dejavnosti in pričakujemo, da bo ta program v prihodnosti prinašal pomembne finančne rezultate.

Brane Kožuh

Elektroliza

Prvi del tega trimesečja je potekal zelo intenzivno, saj nismo želeli zamuditi planiranega štarta elektrolize, ki je bil planiran 18.2.2002. Na vseh objektih so se odvijala končna montažna dela in zagon naprav. Vreme nam ni bilo naklonjeno, saj so bile januarja temperature večji del zelo nizke, kar je občutno zmanjšalo storilnost del. To posebej velja za čistilno napravo, pečna manipulatorja in deloma za silos za glinico. Izvajalci so se potrudili in so dela končali pravočasno.

Štart elektrolize se je začel po programu dve elektrolizni peči na dan, sedem dni na teden. Po taki dinamiki smo vkapljalili peči do 18. marca, ko smo zagon prekinili zaradi okvare enega od štirih transformatorjev. Do tega dne smo v dali v pogon 58 peči od skupno 80.

Popravila transformatorja smo se lotili takoj. Vzrok okvare je bil kratek stik. Ugotovili smo tudi, da njegova zgradba ni varnostno najboljše, zato smo ga na nekaterih mestih modificirali tako, da bo v prihodnje manjša možnost kratkega stika. Zaradi bojazni izpada katerega od ostalih treh transformatorjev smo se odločili za njihov pregled in enake modifikacije z namenom povečati varnost delovanja v naslednjih letih. Pregled in modifikacije bodo trajale več kot mesec dni. Zato bo ponovni zagon elektrolize mogoč v najboljšem primeru šele po 5.5.2002.

Okvara transformatorja kaže na to, da električni del elektrolize ni najbolj zanesljiv, zato bomo pristopili k nabavi rezervnega transformatorja.

Anode

Vse bistvene dele tega podprojekta smo uspešno zaključili do konca lanskega leta. Obrat je bil uspešno zagnan. V celem četrtletju ni bilo nobenih posebnih zastojev v proizvodnji, tako da je proizvodnja anodnih blokov na planirani ravni. To je zelo pomembno, saj bi ob morebitni zmanjšani proizvodnji morali prestaviti štart elektrolize.

Od zagona poteka poskusna proizvodnja, ki bo predvidoma trajala šest mesecev. V tem obdobju so se kljub proizvodnji odpravljale in se še odpravljajo zagonske pomanjkljivosti in optimirajo tehnološki parametri proizvodnje. Za vsa postrojenja se pripravlja uporabniška in vzdrževalniška dokumentacija. Veliko je bilo narejenega tudi na ureditvi okolice.

Livarna

Montaža dvokomorne talilne peči za pretaljevanje kontaminiranega sekundarnega aluminija je potekala po predvidenem načrtu. Vroči zagon se je začel sredi februarja. Naprava je trenutno v poskusni proizvodnji. V prvem obdobju po zagonu so se pokazale določene težave na elektromagnetni črpalki za aluminij, gorilnikih in na šaržirnem stroju. Skupaj z dobavitelji se napake odpravljajo.

Avtomatizacija litja na programu litja bram, ki zajema nov livni sistem s programom litja, pretočni filter, keramični filter in dvigalne naprave, je bila v celoti izvedena in puščena v pogon. Manjka samo še nova livna peč, za katero so se v tem trimesečju izdelovali temelji.

Pred livarno 3 gradimo pokrito skladišče sekundarnega aluminija. Gradnja je v končni fazi, del skladišča je že v uporabi.

Najpomembnejši in največji objekt je Livarna zlitin. Žal se je zgodilo tisto, kar si nismo želeli, nizke temperature v januarju so zelo ovirale gradnjo in zaradi tega so nastale manjše zamude. Gradbišče smo organizirali tako, da smo kljub nedokončanim gradbenim delom pričeli z montažo dveh talilnih peči, saj so te na kritični poti. Več dela kot smo pričakovali je tudi s tehnološkimi temelji, kar pomeni, da so bili prvotni plani nerealni. Po analiziranju stanja ugotavljamo, da bo proizvodnja v tej livarni stekla približno mesec dni kasneje.

Za projekt zaprtega hladilnega kroga tehnološke in hladilne vode se je izkazalo, da smo ga podcenjevali. Projektiranje od potrditve idejnega osnutka traja že celo trimesečje in še ni končano. Znova in znova se pojavljajo nove ugotovitve in dejstva, ki kažejo na veliko kompleksnost. Prepričani smo, da bo sistem deloval dobro, vendar vemo, da bo v končni fazi stal veliko več kot smo predvidevali. Če bo vse po sreči, bomo v realizacijo projekta lahko šli v aprilu.

Rondelice

Na tem podprojektu so ostali odprti še trije elementi, to je posodobitev in prestavitev pakirne linije, montaža izsekovalne linije in postavev dvokomorne talilne peči.

Projekt dvokomorne talilne peči je v fazi izdelave dokumentacije in deloma nabave določenih komponent. K peči je potrebno naročiti še šaržirni stroj. V tem trimesečju je bilo vloženega zelo veliko dela v izdelavo njegovega koncepta in iskanje primerne izdelovalca, ki bo najverjetneje podjetje iz Slovenije. Naročilo bomo izvedli v aprilu.

Izparilniki

Na tem podprojektu sta ostala odprta še dva elementa, hidravlična stiskalnica za napihovanje in stanca za izsekovanje.

Projektiranje hidravlične stiskalnice pri izdelovalcu poteka po planu, trenutno se v njegovi delavnici izdeluje ogrodje in sestavljajo posamezni sklopi. Naročena je tudi oprema za avtomatizirano strego in dodatni kompresorji za proizvodnjo visokotlačnega zraka.

Za stanca za izsekovanje se je našel rabljen stroj. Kupljen je bil

Novi silos

pri nemškem proizvajalcu izparilnikov, kjer je služil enakemu namenu. Zaradi tega odločitev o nabavi ni bila težka. Ocena je, da je stroj v dobrem stanju in bo popolnoma zadovoljil naše potrebe.

Delovna realizacija projekta na dan 31.marca 2002 znaša 80,6 odstotkov, finančna pa 63,7 odstotkov. Do sedaj smo za projekt porabili dobrih 18 milijard tolarjev.

Čeprav nas do popolne zaključenosti projekta čaka še skoraj celo leto, lahko danes z zadovoljstvom ugotavljamo, da je večji del projekta končan. Doseženi so najpomembnejši cilji, to je štart elektrolize in začetek obratovanja talilne peči za pretaljevanje kontaminiranega sekundarnega aluminija. Za ta del lahko trdimo, da je bil zelo uspešen tako terminsko kot stroškovno. Celo bolj uspešen kot smo napovedovali v investicijskem programu. Skrajšanje roka štarta elektrolize za skoraj pet mesecev pomeni vsekakor rezultat, na katerega je projektna skupina lahko zelo ponosna. Predčasna proizvodnja bo zagotovo prinesla dodatne ekonomske učinke. Popoln uspeh je pokvarila okvara transformatorja, ki je preprečila štart vseh peči v enem zamahu. Projektni tim je nemudoma pristopil k odpravi napake, ki jo je v kratkem času saniral, zdaj pa izvaja pregled in popravilo ostalih transformatorjev. Planiramo, da bomo s štartom elektrolize nadaljevali v maju.

Vodja projekta Brane Kožuh

DE Anode

Čas, ko smo živeli za skupni cilj

Za nami sta dve leti trdega dela. To je bil čas pomembnih strateških odločitev. To je bil čas, ko smo živeli za skupni cilj. In počutili smo se pomembne. Morda nam je ravno zato uspelo!

V petek, 26.4.2002, smo v delovni enoti Anode končali aktivnosti, ki smo jih izvajali v okviru projekta MPPAL2. Osnovna izhodišča, ki smo jih pri izvedbi projekta upoštevali, so bila:

- Povečanje proizvodne kapacitete za 50% (iz 43000 ton na 65000 ton pečenih anod/leto) z možnostjo nadaljnega povečevanja do količine 90000 ton/leto
- Povečanje dimenzij anod za obe elektrolizi za 5% (prehod iz AP18 proti AP21)
- Tehnološka in tehnična posodobitev procesa in izboljšana kakovost anod
- Ekološko osveščena proizvodnja s poudarkom na varnosti in zdravju zaposlenih

Struktura projekta

Projekt je zajemal tri različne sklope, in sicer:

1. Povečanje kapacitete in posodobitev naprav v proizvodnji zelenih anod (linija transporta in sejanja koksa, Eirich mikser, čiščenje smolnih hlapov, skladišni žerjav,...)
2. Gradnja dodatnih 16 komor Riedhammer peči in generalna obnova obstoječih 32 komor (povečanje kapacitete čiščenja dimnih plinov, postaja za UNP, dodatni žerjav, nov nadzorni sistem,...)
3. Predelava naprav v sestavljalnici anodnih kompletov (prestavitev in povečanje skladišča, prilagoditev linij dimenzijsko večjim anodam, dodatne palete za prevoz anod,...)

Prav tako je bila v tem obdobju izvedena generalna obnova naprav na večini obstoječih linij, istočasno pa smo veliko pozornosti posvetili sanaciji objektov in neposrednega okolja.

Investicijska vrednost

Planirana investicijska vrednost vseh aktivnosti je znašala 3,8 milijarde SIT. Kljub temu, da nekatere aktivnosti še niso popolnoma finančno zaključene, ocenjujemo, da bo realizacija v okviru planiranih vrednosti.

Poudarki

1. Kljub izjemnemu obsegu dela na MPPAL2, nam je uspela REALIZACIJA REDNE PROIZVODNJE v želeni kakovosti in obsegu. Nakup anod na tržišču ni bil potreben.
2. Vse pripravljalne in izvedbene aktivnosti, vezane na projekt, so plod LASTNEGA ZNANJA IN IZKUŠENJ
3. Realizacija tako obsežnega programa je temeljila na INTERDISCIPLINARNEM TIMSKEM DELU – v projektih je sodelovalo približno 50 strokovnih delavcev iz različnih področij
4. S sistematičnim in doslednim upoštevanjem potrebnih varnostnih ukrepov je projekt izveden BREZ DELOVNIH NEZGOD

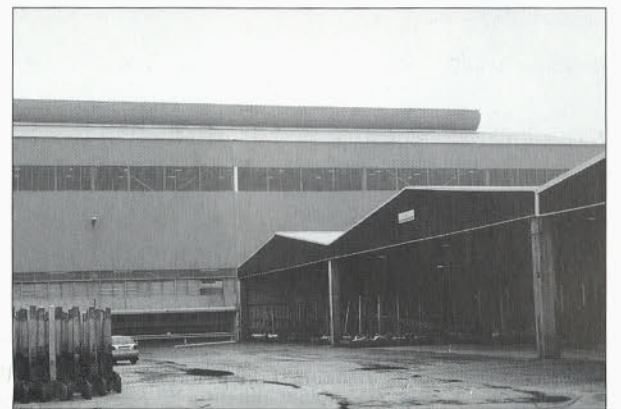
Kako naprej?

Obdobje velikih vlaganj je mimo. Pred nami je čas, ko bo potrebno investirana sredstva upravičiti. In to z večjo proizvedeno količino, z boljšo kakovostjo in z nižjimi proizvodnimi stroški. Da bo ta cilj uresničljiv, smo se dela lotili celovito:

- z OPTIMIRANJEM procesnih parametrov
- z izboljševanjem NADZORA nad proizvodnimi linijami
- z gradnjo INFORMACIJSKEGA SISTEMA kot podporo odločanju na vseh nivojih
- z vzpodbujanjem INOVATIVNOSTI vseh zaposlenih na vseh področjih dela

V fazi realizacije so naslednji projekti:

"AVTOMATIZACIJA PROIZVODNIH LINIJ" - vzpostaviti nadzor nad celotnim tehnološkim procesom iz enega mesta
 "IS ANODIS" - informacijski sistem, ki bo vključeval spremljanje proizvodnih rezultatov in kazalnikov uspešnosti ter podpiral spremljanje ostalih potrebnih informacij
 "KROŽEK ZA SISTEMSKO KAKOVOST" - vzpodbuda kreativnosti in inovativnosti zaposlenih
 "SPREMLJANJE STROŠKOV" - racionalizacija lastne proizvodne cene

Vsako izmed teh aktivnosti bomo podrobneje predstavili v naslednjih številkah Aluminija.

Zaključna misel

Pred kakšnim letom še sami nismo popolnoma verjeli, da nam bo uspelo zastavljene aktivnosti izvesti v tako kratkem času in v tako velikem obsegu. Pa nam je! Ker smo imeli dovolj znanja in poguma. Ker smo verjeli vase. In ker so drugi verjeli v nas.

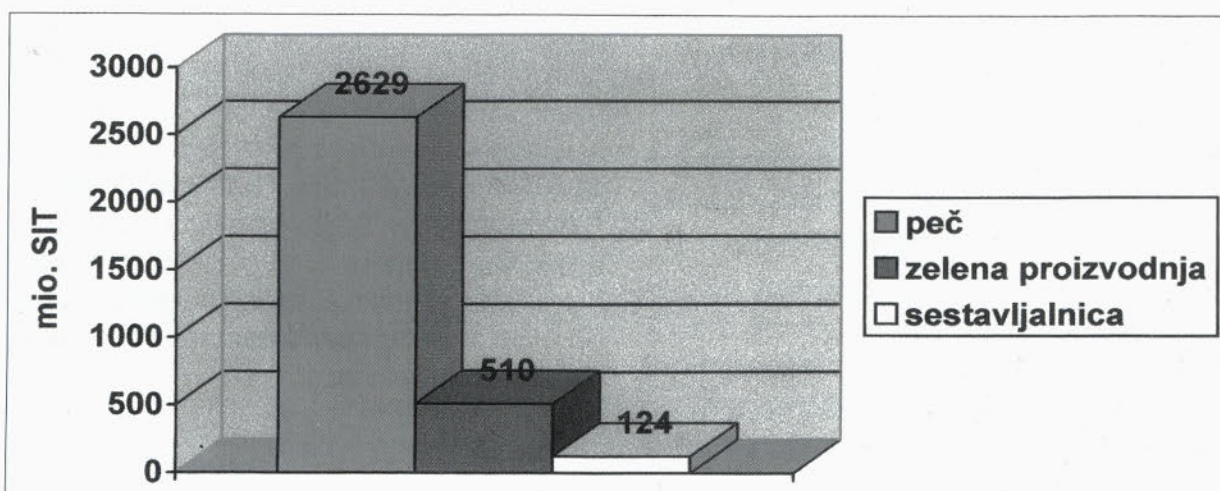
Mogoče je edini razlog, da so ljudje zadovoljni z našim delom, ta, da mi nismo... (Honda)

Avgust ŠIBILA

Revizija poslovanja

V skladu z 53. členom Zakona o gospodarskih družbah je v mesecu januarju in februarju opravilo revizijsko podjetje PRICEWATERHOUSE&COOPERS d.d. Ljubljana revizijo poslovanja za leto 2001 ter revizijo z njim povezanih računovodskih izkazov: izkaz stanja, izkaz uspeha ter izkaz finančnih tokov za leto 2001. Za našete računovodske izkaze je navedeno revizijsko podjetje izrazilo mnenje brez pridržka, kar pomeni, da so v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi ter da v vseh pomembnih pogledih podajajo resnično in pošteno sliko finančnega stanja na dan 31.12.2001 in izidov njenega poslovanja ter gibanja finančnih tokov v letu 2001.

Daniel Lačen

DE Vzdrževanje

Za uspeh so pomembni ljudje

V principu obsega vzdrževanje popravila vseh elementov, ki se uporabljajo določeno dobo, med katero lahko popolnoma ali vsaj delno izgubijo svoje prvotne lastnosti. Še posebej v sodobni industriji je vzdrževanje več kot vzpostavljanje samo prvotnega stanja, vključuje tudi vidike zagotavljanja kvalitete, zanesljivosti in še posebej razpoložljivosti ter gospodarnosti.

Osnovni namen reorganizacije vzdrževanja je izboljšanje učinkovitosti in kakovosti opravljenih del. Stroške vzdrževanja moramo optimirati, tako da minimalni ob maksimalni razpoložljivosti naprav. Zavedamo se, da je to mogoče doseči z izboljšanjem planiranja, spoštovanja rokov, načrtovanja, optimiranjem angažiranja posameznih skupin vzdrževanja, doslednim nadzorom nad potekom del in kakovostjo izvajanja del, vestnim dokumentiranjem in sprotnim analiziranjem ter tudi ukrepanjem na osnovi dejanskih podatkov in informacij.

Najpomembnejše spremembe, ki jih želimo doseči z reorganizacijo funkcije vzdrževanja so tako:

- na področju tekočih vzdrževanj zagotoviti učinkovito izvajanje preventivnega vzdrževanja,
- dosledno izvajanje in analiziranje plana vzdrževalniških del,
- v skupno delavnico združiti vse servisne delavnice, ki bodo služile kot servis tekočim vzdrževanjem v proizvodnji,
- izvajanje del v planiranih rokih,
- manj intervencij,
- povečati razpoložljivost naprav,
- zmanjšanje stroškov vzdrževanja,
- obseg del povečati in s tem zmanjšati potrebe po zunanjih storitvah.

Z reorganizacijo želimo poudariti vlogo tekočih vzdrževanj (Vzdrževanje livarn in

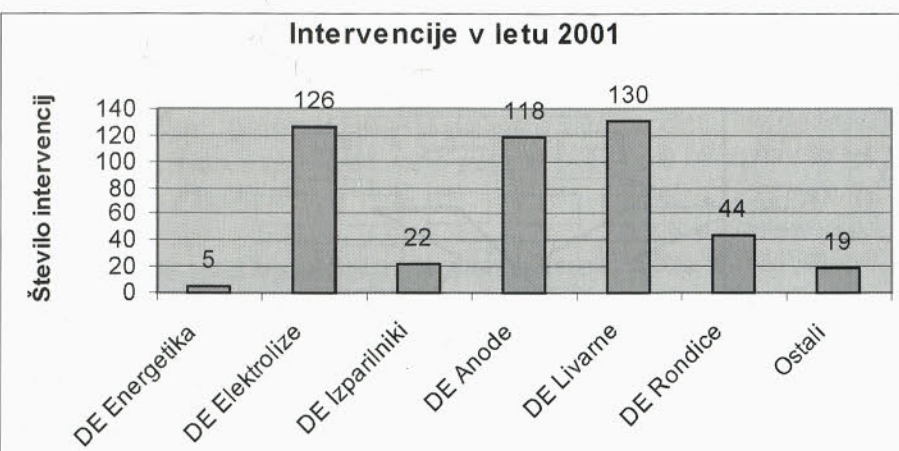
Proizvodnja in vzdrževanje morata imeti "PARTNERSKI ODNOS", saj lahko le tako pričakujemo izpolnitev zastavljenih ciljev. Tako v vzdrževanju v bodoče od proizvodnih enot pričakujemo:

- zagotavljanje ustreznih terminov za planirane vzdrževalniške posege,
- dosleden vnos intervencijskih nalogov v Baan,
- pravočasno planiranje dodatnih del (investicije),
- aktivnosti na področju samovzdrževanja.

Kot že rečeno, želimo vzdrževanje narediti bolj učinkovito. Za ugotavljanje učinkovitosti vzdrževanja smo si tako za **naslednje triletno obdobje** zastavili sledeče merljive cilje:

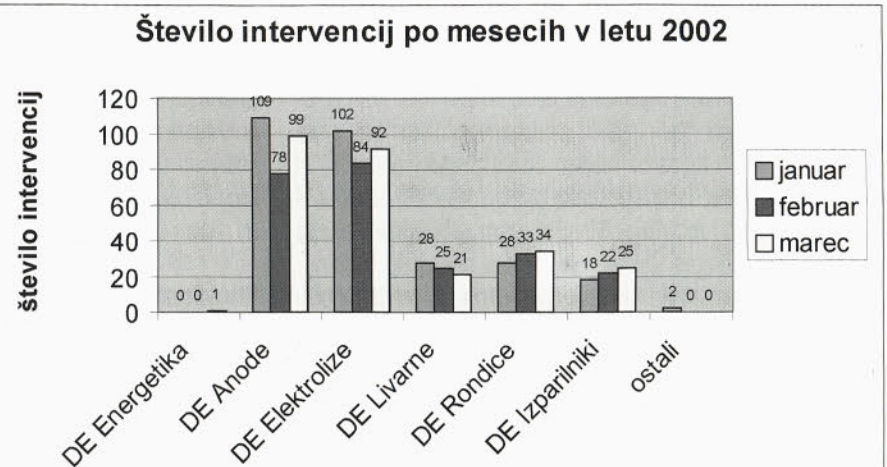
- število intervencij zmanjšati za 50 %
- razpoložljivost naprav povečati za 33 %
- stroške vzdrževanja zmanjšati za 15 %

Ena od pomembnih aktivnosti za doseg ciljev je uvedba sistema spremljanja intervencij, saj so intervencije najboljši pokazatelj učinkovitosti vzdrževanja. V ta namen smo z začetkom leta pričeli z uvajanjem doslednega vnosa podatkov o intervencijah. Sistem vodenja intervencij smo sicer uvedli že leta 2000, vendar so interventna dela bila združena na skupnih delih, tako da nimamo zabeleženega realnega stanja. Skupno število intervencij na letni ravni v letu 2001 je razvidno iz spodnjega grafa.

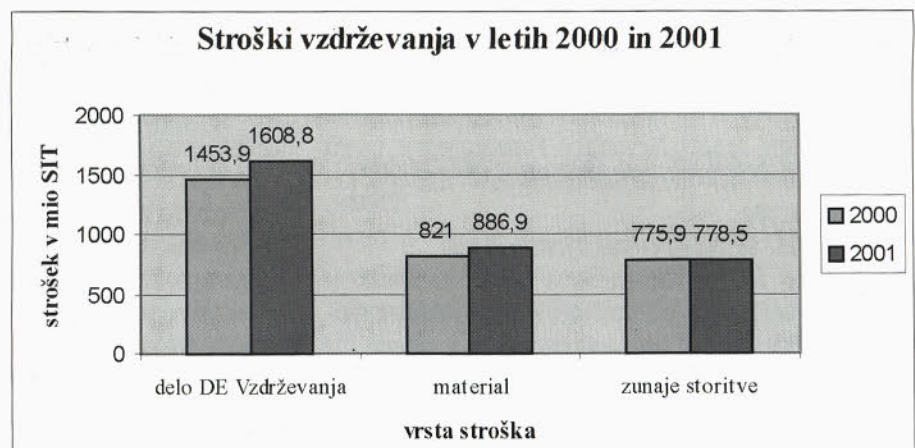
predelave, Vzdrževanje elektroliz in Vzdrževanje anod). Tekoča vzdrževanja tako odgovorjajo za stanje naprav na svojem področju. Posebej pomembna je njihova vloga v planiranju in zagotavljanju izvajanja del v planiranih rokih.

Rezultati za prvo tromesečje letošnjega leta pa so vzpodbudni, saj ocenjujemo, da je v Baan vpisanih približno 80% vseh intervencij. Spodnji graf prikazuje gibanje števila intervencij za omenjeno obdobje.

Število intervencij se je, glede na število v letu 2001, z doslednim vnosom bistveno povečalo. Primerjava obeh grafov kaže tudi nekoliko večje število intervencij v DE Livarne v letu 2001, kar je posledica bolj dosledne evidence intervencij, saj je uvedba

meznih stroškov vzdrževanja v letih 2000 in 2001 kaže na dokaj umirjeno rast. Nekoliko izstopa strošek dela DE Vzdrževanja, ki je nekoliko večji na račun zunanjih uslug, katerih strošek se ni bistveno povečal.

sistema vodenja intervencij izhajala prav iz te delovne enote.

Cilj vodenja evidenc o intervencijah je ugotavljanje zmanjšanja razpoložljivosti naprav in odzivnosti vzdrževanja, kot tudi ugotavljanje ponovljivosti napak in s tem v zvezi ukrepanje. Naša skupna naloga v bodoče je še bolj dosledno izvajanje vnosov intervencijskih nalogov v Baan, saj so analize možne le na osnovi pravih podatkov.

Zmanjšanje razpoložljivosti zaradi intervencijskih posegov je samo del vzdrževalniške razpoložljivosti naprav. K tej bo potrebno dodati še zmanjšanje razpoložljivosti zaradi zastojev naprav pri planiranih posegih vzdrževanja. Tako bomo dobili skupno vzdrževalniško razpoložljivost naprav.

Prilagajanje tržnim zakonitostim nas vse sili v obvladovanje stroškov in vzdrževanje seveda tukaj ne more biti izjema. Primerjava posa-

Zavedamo se, da je letošnje leto prehodno, predvsem zaradi aktivnosti na področju investicije, tako da bodo rezultati analiz nekoliko izkrivljeni. Obdobje treh mesecev je tudi prekratko za izdelavo konkretnih analiz. Vsekakor pa moramo do konca tekočega leta doseči realne osnove za doseg zastavljenih ciljev.

Verjamemo, da bomo s skupnimi močmi dosegli in celo presegli zastavljene cilje. Vsekakor je vzdrževanje zelo zahtevno, stresno opravilo, zato terja pravilen pristop in zelo premišljeno organizacijo dela, od pravočasnega odkrivanja napak na strojih do ažurnega vodenja dokumentacije, planiranja in izvedbe del. Ključni faktor za uspeh so seveda "pravi" ljudje. V kadre je potrebno vlagati in jih vsestransko motivirati za stalen osebni razvoj in kvalitetno ter odgovorno delo. Rezultati tako na bodo izostali!

Milan Krušič

Reinženiring organizacije

Reinženiring je korenito preoblikovanje poslovnega procesa. Njegov namen je doseči velike izboljšave kritičnih kazalcev učinkovitosti, kot so: stroški, kakovost in čas. O funkcioniranju organizacije skozi procese ter o odvisnosti učinkovitosti in uspešnosti organizacije, od funkcioniranja kot celote, smo brali že pred časom. Pojavlja pa se vprašanje, kako izgleda organizacija in procesi po reinženiringu.

Na to vprašanje seveda ni enotnega odgovora, vendar pa obstajajo značilnosti, ki veljajo ne glede na panogo, v kateri je opazovano podjetje, ali celo ne glede na vrsto procesa. Skupne značilnosti v podjetjih, ki so se lotila reinženiranja nas ne smejo presenetiti, saj imajo tudi tradicionalne organizacije nekaj skupnih temeljnih predpostavk. Industrijski (tradicionalni) model temelji na osnovni predpostavki, da imajo zaposleni majhen obseg znanja (spretnosti) in malo časa za učenje. Ta predpostavka zahteva preprosta opravila, ki jih ti ljudje lahko opravljajo. Množica preprostih opravil seveda rezultira zapleten proces. Zadnjih dvesto let so se podjetja sprijaznila z vedno bolj zapletenimi procesi, da bi izkoristila prednosti preprostih opravil. Pomembno je dejstvo, da je procese lažje zaplesti in jih narediti kompleksnejše. Težje pa jih je poenostaviti. Vložen trud pa odtehtajo pridobljene koristi poenostavitve.

Pri reinženiringu je industrijski model obrnjen na glavo. Za doseg kvalitete, dobrih storitev, večje fleksibilnosti in nizkih stroškov mora proces ostati preprost. Taki procesi imajo **nekaj skupnih značilnosti in karakteristik**:

1. več opravil je kombiniranih v eno nalogo

Tu gre za asignacijo enega človeka (generalista) - case worker ali skupine - case team, na vrsto opravil. (S tem odpravimo potrebo po informacijskih prehodih med posameznimi opravili ali skupinami opravil). Case team ali case worker je kontaktna oseba, ki lahko da informacije in je odgovorna za proces kot celoto (za njegov izhod).

2. tisti, ki delajo, hkrati tudi odločajo

Odgovornost za odločitve se prenaša na nižji (operativni) nivo, odločitve postanejo del običajnega dela in tako se proces komprimira tudi vertikalno, ne samo horizontalno. Posledica tega je: hitrejši odziv, manj napak, odločitve so bližje uporabniku in večja odgovornost tistega, ki dela.

3. faze v procesu se izvajajo v naravnem vrstnem redu

Pri klasičnem delu se faze praviloma odvijajo zaporedno (-sekvenčno), med njimi pa je čas potreben za prenos (dokumentacije) s faze na fazo. Pri novo zasnovanih procesih se posamezne faze lahko opravljajo vzporedno ali vsaj delno vzporedno - delinearizacija (mreže, kritična pot).

4. procesi imajo več verzij

Standardizacija opravil - formalizacija je bila logična pri velikem številu ponovitev in specialnih opravilih. Če opazujemo proces kot celoto, visoka standardizacija ni več mogoča. Isti procesi se lahko odvijajo na različne načine (verzije, poti). To je mogoče na ta način, da se že v prvem koraku odločimo, katera pot je optimalna. Tradicionalni procesi so pogosto kompleksni, kar vselej predvideva najbolj zapletene (in redke) primere.

5. delo se opravi tam, ker je najbolj smiselno

Premeščanje dela med funkcijskimi enotami.

6. kontrole in preverjanja so minimizirana

Kontrole ne prinašajo nobene direktne vrednosti, zato naj jih bo čim manj. Število kontrol je lahko zmanjšano, ker je manj prehodov med nalogami. Kontrole morajo biti le na kritičnih točkah, kontrolirajo pa se le izhodi. Ljudje, ki so odgovorni za cel proces, so navadno bolj odgovorni kot tisti, ki so odgovorni le za opravilo. Zlorabe morajo biti seveda ostro kaznovane. Vedeti moramo tudi, da stari procesi, kljub ostrim kontrolam niso bili imuni za zlorabe.

7. potrebe po usklajevanju so zmanjšane

Zaradi poenostavitve in zmanjšanja števila dokumentov je manj možnosti napak in manj dodatnega dela pri preverjanju pravilnosti.

8. "case manager" (pooblaščenec) skrbi za stik s kupcem

V primeru, da je proces tako kompleksen, da ga posameznik ali majhna skupina ne more obvladovati, je potrebnih več podprocesov. V tem primeru skrbi za proces kot celoto "case manager" in ta je odgovoren za izhod iz procesa in predstavlja kontaktno osebo med procesom in kupcem.

9. učinkovita kombinacija centralizacije in decentralizacije

Uporaba centralizirane kontrole (nad podatki) in decentraliziranih

odločitev (na terenu) je učinkovita in hitra rešitev za mnoga velika podjetja.

Reinženiring ni le prenova procesov, ampak ima vpliv še na mnoga področja v podjetju ali ustanovi.

Funkcijski oddelki spremenijo smisel, nadrejeni postanejo "trenerji", delavci zadovoljujejo potrebe kupcev, vrednotni sistem v podjetju se spremeni itd..

Glavne spremembe v podjetjih in ustanovah po končanem reinženiringu so:

- delovne enote se spremenijo - iz funkcijskih oddelkov v procesne time

To je ponovno združevanje ljudi, ki delajo v procesu in ki so bili z prejšnjo organizacijo na silo ločeni. Takim skupinam ljudi rečemo procesni timi.

Ti timi so različni:

- "case timi" so skupine ljudi, ki se ukvarjajo z istim procesom
- "virtual timi" so skupine ljudi, ki so skupaj le toliko časa, da rešijo nek problem
- "case tim z enim članom" kjer generalist opravlja vsa opravila v procesu
- delo se je spremenilo, od prepovedanih opravil k mnogo dimenzijskemu delu

Ljudje, ki delajo v procesu morajo imeti mnogo širšo sliko in večjo širino znanj o tem, kakšen je celoten proces in kaj naj bo njegov rezultat. Seveda to zahteva od ljudi več znanja in kreativnosti.

- pravila so se spremenila: od kontroliranja na pooblastila

Klasična podjetja najemajo ljudi, da delajo po njihovih pravilih, podjetje po reinženiringu pa zaposluje ljudi, ki kreirajo pravila. Povečana pooblastila tistim, ki izvajajo delo, so neizogibna posledica reinženiranja. S tem postajajo pri zaposlovanju ljudi zelo pomembne osebnostne lastnosti zaposlenih in njihova osebna disciplina.

- priprava za delo se menja: od treniranja k izobraževanju

Zaposleni morajo sami sprejemati odločitve, zato morajo imeti širšo izobrazbo. Poleg tega se okolje in s tem procesi kontinuirano menja, zato mora biti tudi izobraževanje stalno.

- nagajevanje: od merjenja dela k merjenju rezultatov

V klasičnih podjetjih se ljudje plačani za njihov čas. Nagajevanje je odvisno od rezultatov.

- vrednote se menjajo: od zaščitniške k produktivnosti

Sistem vrednot je treba vključiti v sistem nagajevanja.

- vodje se menjajo: od nadzornika k trenerju

Proces postane preprost, ker postanejo preprosta opravila z združitvijo del kompleksnejša. Zato se delo vodje, ki je moral prej nadzirati delo (odnose med oddelki) sedaj spremeni v pomoč (mentorstvo) pri zapletenejših primerih (izjemah).

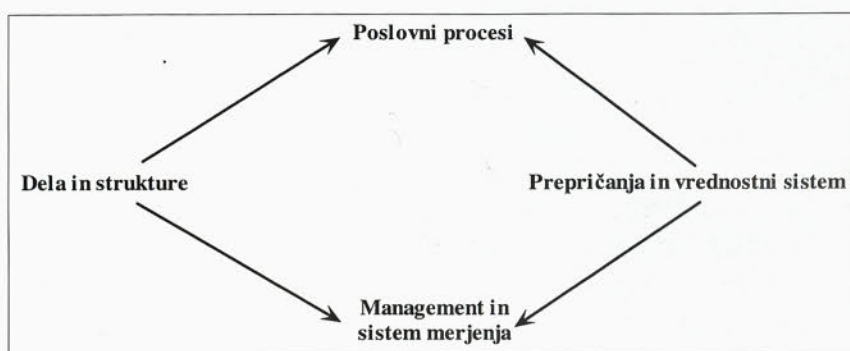
- organizacijska struktura se menja: od hierarhične k sploščeni

Zaradi preprostejših procesov je hierarhičnih nivojev manj. V klasičnih podjetjih je za vzdrževanje organizacijske strukture potrebno veliko ljudi in energije.

- delo najvišjega vodstva se spremeni: postanejo liderji

Zaradi spremenjenih procesov in splošne hierarhije so najvišji vodje bližje kupcu. Tako postane njihovo delo nadzor nad zadovoljstvom kupcev in ne nadzor nad poslovnim sistemom.

Vpliv sprememb in njihovi medsebojni vplivi, ki jih povzroči prizadevanje za reinženiring procesov je viden v celotnem poslovnem sistemu (slika 1)

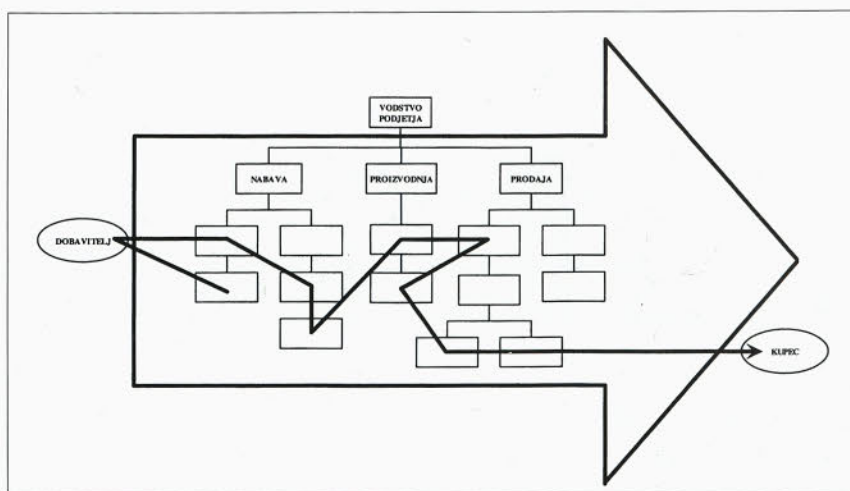

Slika 1. Poslovni sistem

Informacijska tehnologija igra ključno vlogo pri reinženiringu procesov, ki pa ne sme biti napačno razumljena. Vključevanje IT je del reinženirskih naporov, vendar pa postavljanje računalnikov v obstoječe poslovne procese in njihova avtomatizacija nima ničesar opraviti z reinženiringom procesov. Z avtomatizacijo je mogoče doseči le nekaj odstotne izboljšave, medtem ko je z novimi procesi (ti vključujejo IT) mogoče doseči nekajkratne izboljšave.

Ključni izraz pri reinženiringu je proces. Ob tem se pojavlja vprašanje: kaj sploh proces je in kako poteka? Ta izraz povzroča nemalo težav. Večina poslovnih preprosto ni procesno usmerjena, osredotočena je na naloge, dela, ljudi, strukture in poslovne funkcije, ne pa na procese.

Proces lahko definiramo kot zbirko dejavnosti, ki zahteva eno ali več vrst vložkov in ustvarja rezultat, ki za odjemalca pomeni neko vrednost. Slika 2 prikazuje potek procesa skozi strukturo funkcijske organizacije. Prikazan proces se prične z naročilom dobavitelju in poteka skozi nabavo, prek proizvodnje in prodaje do kupca. Povdariti je potrebno ključno zadevo pri odnosih med procesi in poslovnimi funkcijami. **Procesi namreč potekajo skozi različne poslovne funkcije, kot je razvidno iz slike 2.**

Slika 2. Potek procesa skozi strukturo funkcijske organizacije

Jože Slavic

Literatura:
M. Hammer, J. Champy: Preurejanje podjetja - Manifest revolucije v poslovanju, Gospodarski vestnik, Ljubljana 1995,
Študijsko gradivo za izpit pri dr. Antun Vili: Osnove organizacije dela, na magistrskem podiplomskem študiju FOV - Kranj,

Na igrišču od malih nog

Ni tekme brez sodnika, tistega pomembnega moža, ki ga skoraj ne opazimo, če naši ljubljenci zmagajo in grdega, da ne rečem še kaj več, kadar izgubijo. Eden izmed njih je naš sodelavec Bojan Brence. Na nogometnem igrišču je od malih nog. Najprej igralec, nato nogometni sodnik, ki je doživel že marsikaj, tudi to, da so se razgreti navijači med tekmo z avtomobili vozili med igralci. Bojan Brence je elektrotehnik energetik. V Talumu je štirinajst let in dela kot tehnolog v livarni. Doma je v Mariboru, ima družino in dve hčerki osnovnošolki, ki ju nogomet sicer ne zanima, sta pa ponosni, da ati sodi v prvi ligi. Skoraj ves prosti čas posveča športu. Dvakrat na teden ima trening, vmes rekreacijo, ob sobotah in nedeljah so tekme. Veliko je zdoma. Kadar je prost, zna nadomestiti vse, zato ga družina podpira.

Zakaj prav nogomet? Ste bili tudi autmigeč?

Seveda. Tako se začne. Všeč so mi bile vse igre z žogo, vendar je v osnovi šoli prevladal nogomet. Z veseljem sem ga igral, dokler nismo dobili novega trenerja. Kar naenkrat nisem prišel več v moštvo. Če samo treniraš in ne igraš na tekmah, zgubiš voljo. Posebno, če igrajo nekateri samo zato, ker so očetje funkcionarji v klubu. Mladega igralca to prizadene in vsega je lahko konec.

To je bil razlog, da ste odšli k rokometu?

Ravno v tem obdobju sem se vpisal v srednjo šolo in spoznal nove sošolce, med njimi tudi dva, ki sta igrala roket. V njunem moštvu so rabili vratarja in odločil sem, da bo prav to moja nova vloga. Bili smo dobri. Boljša klapa kot v nogometu. Skozi smo dali vse slovenske lige in verjetno bi bil še zdaj pri rokometu, če mariborski klub Branik ne bi tako neslavno propadel. Za menoj je bilo deset let rokomet.

Ves čas sem igral tudi mali nogomet na Pobrežju. Celo z Zahovičem sva bila soigralca. Za mojo nadaljnjo nogometno kariero je bila odločilna tekma, ko smo premagali NK Pobrežje, čeprav so bili v ekipi tudi igralci iz prve lige. Po tekmi so me pri NK Pobrežje povabili k sodelovanju. Sprejel sem in postal član III. lige.

Kako ste postali nogometni sodnik? So vas res nagovorili prijatelji?

Res. Sodnikom nikoli nisem posvečal pozornosti in delo sodnika me sploh ni zanimalo. O nasvetu prijateljev pa sem vseeno razmislil, se prijavil, obiskoval tečaj, opravil izpit in postal nogometni sodnik. Od tega je že deset let.

Nogomet ni le tekanje za žogo, ampak igra, ki zahteva tudi znanje. Verjetno se tudi sodniki dodatno izobražujejo?

Nogometni sodniki se vsako leto srečamo v Portorožu, kjer v štirih dneh obnavljamo znanje in poslušamo predavanja priznanih strokovnjakov tudi iz tujine, ki jih v Slovenijo privabi predvsem naš nogometni strokovnjak Vlado Šajn. Ta gospod deluje tudi v evropski nogometni zvezi in napisal je že več strokovnih knjig. Prava znanost na visokem nivoju. Letos smo poslušali predavanje o načinu treninga enega od sodnikov s top liste, kar pomeni seznama najboljših sodnikov v Evropi. Res je bil dober. Tako spoznamo številne avtoritete in strokovnjake, ki iz leta v leto ugotavljajo, kaj je potrebno storiti, da bo nogomet bolj dinamičen, zanimiv in privlačnejši za gledalce. Kajti gledalci so denar in v nogometu se obračajo vrtooglave vsote.

Ko sva že pri denarju, kaj pa podkupovanja in razni dogovori?

To je slaba stran nogometa, ki nam je ostala v spominu iz zgodovine v naši bivši skupni domovini. Je bilo, je in verjetno še bo, ampak v višjih ligah ne. V Sloveniji tega ni več.

Sem pa že sodil tekmo, ki je bila v naprej dogovorjena. Da ne bo pomote, dogovor med klubi, ne sodniki. Tako tekmo soditi je za umret.

Nogomet je igra, ki jo je potrebno igrati s pametjo. Sodnik ima odgovorno nalogo. Predstavljajte si, da zaradi sodniške napake NK Maribor izgubi mesto prvaka in ne pride med evropske klube. Sodniki so pod nadzorom ocenjevalcev oziroma kontrolorjev in tudi novinarjev, predvsem v prvi ligi, ki je medijsko zelo podprta. Ampak odvisno od novinarja, koliko objektivno poroča. Eni pišejo zelo realno, drugi ne zmorejo skriti navezanosti na svoj klub. Včasih se zgodi tudi to, da kateri od njih čestita sodniku.

Pravite, da delo sodnikov nadzorujejo kontrolorji. Lahko sodnik izgubi licenco?

Od vsakega posameznika je odvisno, kako dolgo bo sodnik. Pomembne so ocene. Na tekmah nas spremljajo kontrolorji. Analizo opravijo skupaj z nami takoj po tekmi. Na listi imajo razčlenjeno vse do najmanjše podrobnosti v vsaki minuti, tudi to, kako se giblješ, ali dovolj tečeš. Vse, prav vse je zabeleženo. V prvi ligi celo na vsaki tekmi. Sodniki iz prve in druge lige smo razporejeni v A listo, sodniki tretje lige v B listo in tako naprej. Vsako leto se zadnja dva iz A liste poslovita od sojenja, ker imata pač najnižje ocene. Sodita lahko še na območju medobčinske zveze, na državnem rangu pa ne več. Soditi ni enostavno. V moji generaciji nas je bilo štiriindvajset, ki smo opravili izpit, zdaj sodimo še štirje.

Nikoli niste imeli ambicij po tujini?

Ambicije moraš imeti. Zdaj imam malo možnosti, da bi postal mednarodni sodnik. Zgornja meja starosti sodnika je pri nas in v tujini 45 let. Potrebujete najmanj šest let, da prideš v državno ligo. Potem moraš imeti določeno število dobro ocenjenih tekem, ko ti tisti, ki ocenjujejo, dajo vedeti, da si na listi želja za mednarodno ocenitev. Šteje kvaliteta sojenja, starost, izobrazba, znanje jezikov... Mlajši si, prej dosežeš limit. Več ali manj se pri meni ne bi izšlo zaradi let.

Sodniki včasih tudi bežijo...

To se dogaja predvsem v nižjih ligah, kjer ponavadi igrišča nimajo niti ograje. V višjih ligah je za varnost zelo poskrbljeno. Bežal sem že in to dvakrat v istem kraju. Dvakrat so me z igrišča pospremili policaji. Take neprijetne situacije se zgodijo na tekmah nižje lige, jaz jim pravim divje lige. Ljudje se na tekmi sproščajo na razne načine. Tudi s pijačo. Več ali manj sinov igra v teh vaških klubih, kjer je igra ponavadi bolj groba. Če dam rdeči karton, se zavrti očetu tam med gledalci in hoče obračunati s sodnikom. Med ligami so velike razlike. Večji naboj in več grobosti je v nižjih ligah in od sodnika je odvisno, kako bo obrzdal igro.

Vam to uspe?

Več ali manj. Do igralcev imam spoštljiv odnos, ne glede na to, v katero kategorijo sodijo. Če se sodnik obnaša arogantno, se začnejo tudi oni in to na tekmi ni dobro.

Vas res ne ganejo kletvice, žaljivke, izzivanje?

To kar preslišim. Da se v takšnih situacijah sodniki najdemo, nam veliko pomagajo letne priprave v Portorožu, o katerih sva že govorila. S čim se brzdam, vam ne bi znal povedati, ker so trenutki, ko se moram odločiti takoj. Spominjam se svojih začetkov in tekme iz

Jurovskega dola, kjer sem zaradi modre in hitre odločitve odnesel celo glavo. Bil je vaški praznik, ljudje so pili in se veselili, tekma je stekla in po igrišču so se začeli navijači voziti z avtomobili. Stranskega sodnika so polili z vinom. Tekmo sem prekinil le za pet minut, da smo pijančke spravili z igrišča in v divjem tempu pripegljal igro do konca. Takrat me je bilo resnično strah. Če "pregrmiš" te divje lige, gre.

So tekme v prvi ligi večja obremenitev? Kako se nanje pripravite?

Ne čutim posebnih obremenitev. Tekme me ne utrujajo. Če je že kakšna napetost, vzamen slušalke in se sprostim ob glasbi. Na vsako tekmo se pripravim. Dan prej preberem postavo, napovedi, zvem, kako dihaajo klubi, vem, kdo so problematični igralci, kako se bodo obnašali na igrišču... Skratka predvidim, kako se bo tekma odvijala.

Kakšni so občutki po tekmi? Se vam zgodi, da s svojim delom niste zadovoljni?

Tudi to se zgodi. Na igrišču smo štirje sodniki. Skupaj treniramo, poznamo se in opozarjamo na napake. Pa tudi vsak sam dobro ve, kje ga je polomil. Takoj po tekmi sedemo skupaj s kontrolorji, ki poskrbijo za temeljito analizo. In nas ocenijo.

Če smo delo dobro opravili, nadaljujemo s tretjim polčasom. To pomeni, da posedimo v kakšnem lokal in ob kozarčku predebati-ramo tekmo.

Tolikokrat slišimo, da igralci niso bili motivirani. Je motivacija denar?

Vzemiva za primer Vijočičaste. Izgubili so z Gorico. Fantje leta in leta igrajo za denar in vedo, če ne bo zmage, ne bo keša. Ne vidim drugega razloga kot podcenjevanje nasprotnika.

Menite, da so nogometaši dobro plačani?

Glede na to, kako uspešni so sedaj, če govoriva o slovenski reprezentanci, so plačani manj, kot so bili včasih. Gledano čisto človeško pa so nogometaši in ostali športniki v svetu preplačani. Ne vem, kje so meje.

Radi delite rumene in rdeče kartone?

Ne pretiravam. Kar mora biti, pa mora. Po pravilih, seveda. Prav je, da so postrili kaznovanje. Včasih so bile za rdečega res samo "kazni za zapor", kar v sodniškem žargonu pomeni res hud prekršek. Povprečje kartonov na tekmo v prvi ligi je štiri do pet rumenih, rdeči so redki.

Imate v slovenski reprezentanci svojega zvezdnika?

Ne. Našo reprezentanco krasi kolektivna igra.

Morda odpotujete na svetovno prvenstvo? Komu napovedujete zmago?

Z veseljem bi šel, če bi našel ugodnega sponzorja. V Amsterdamu sem res navijal za naše, Koreja pa je predalet.

Nikoli ne stavim, vendar od nekdaj navijam za Argentino. Ne bom razočaran, če se bo zgodilo drugače.

Kam se bo uvrstila naša reprezentanca?

Jaz jih vidim v drugem krogu. Sposobni so in imajo pametnega človeka, ki jih vodi. Pustimo se presenetiti.

Zakaj plavati

Projekt Skrb za zdravje, ki ga vsi poznamo pod imenom Zdravo Talum, živi že četrto leto. Aktivnosti, ki jih izvajamo v okviru tega projekta so mnogim postale nekaj samo po sebi umevnega, nekaj, kar sodi k Talumu in je del nas, zato ni čudno, da moji sogovorniki, ki dokaj redno obiskujejo Terme Ptuj, poudarjajo enkratno potezo vodstva in nič ne skrivajo želje, da bi tako ostalo za zmeraj. Vsem sem postavila le eno vprašanje. Zakaj hodijo plavat? Odgovorov je bilo več, a bistvo vseh je eno. Za zdravje.

Anton Fideršek: Zakaj? Ker moram skrbeti za svoje zdravje. Plavanje mi pomaga lajšati težave, ki sem si jih nakopal pred leti, ko sem padel z motorjem in si poškodoval vezi. Plavat sem hodil že prej, toda projekt Zdravo Talum je bil več kot dobrodošel, saj hodim plavat še pogosteje in koristim tudi ostale usluge, ki so nam dane. To je res super.

Aleš Meglič: Terme so blizu doma, zato grem rad za kakšno uro ali uro in pol v bazen. Všeč mi je, da imamo prost vstop in

Franc Majcen: Vodo imam od nekdaj zelo rad. Mogoče zato, ker sem zrasel ob baze-nu. Nanj so ostali lepi spomini in verjetno tudi vse veščine plavanja pod vodo in nad njo. Še zdaj se z užitkom potapljam in tudi v Temah si kdaj pa kdaj privoščim preplavati bazen pod vodo. Več tega pa počnem na morju, kamor grem z družino dvakrat na

je zdravnica svetovala, naj se znebim nekaj kilogramov, sem začel hoditi v fitnes in plavat. Bilo je uspešno in zdaj izkoristim vsako priložnost, da poskrbim za sebe. Zelo si želim, da bi nam te ugodnosti še ostale.

Zoran Bilič: Imel sem delovno nezgodo in od takrat moram še bolj skrbeti za sebe. Doma telovadim, v Terme pa hodim plavat in na fitnes. Vsak človek mora sam skrbeti za sebe, nihče drugi tega ne more namesto njega. Čudim se, da jih ne prihaja še več. Meni je bilo malo nerodno, da bi hodil plavat sam, pa sem kupil vstopnice še za otroke in tako večkrat hodimo skupaj. Plavanje mi pomaga, veliko boljše se počutim, gripa je šla mimo mene in nisem bil bolan.

Jelka Kovač: Mi smo otroci bazena. V osnovni šoli so nas je naučil zelo dobro plavati in to v vseh zvrsteh. Še zdaj izredno rada plavam, hodim v fitnes in savno, kar je v današnjih časih kar velik strošek, zato pravim, da je Zdravo Talum fantastična akcija. Živim za sobotno jutro, ko si vzamem čas samo zase. Niti popoldansko niti večerno plavanje, vsaj meni, ne daje tistega, kar jutranje plavanje. Napolni me z novo energijo. Enkratno je. Zaradi bazena pa sem rahlo razočarana. Potreben bo obnove, saj ponekod že odstopajo ploščice in marsikaj je manj urejeno kot v drugih kopališčih.

Boris Knez: Rad hodim plavat, čeprav je moja osnovna športna dejavnost tek na dolge proge. Že od 93. leta dalje redno tečem od aprila do septembra in na teden naredim okoli 60 kilometrov. To je trenutno zgornja meja. Poslušam organizem in vem, do kod lahko. Plavanje mi je prijetna relaksacija. Pozimi sem hodil trikrat, včasih tudi štirikrat na teden. Ponavadi zvečer preplavam 15, največ 20 dolžin bazena in grem v savno. Plavat hodim zato, ker mi voda daje prijeten občutek sprostitve.

Venčeslav Škerget: Zaradi zdravstvenih težav sem zadnja leta redni obiskovalec

Term. Tako sem z veseljem sprejel odločitev podjetja, da nam omogoči brezplačno plavanje.

Zraven plavanja hodim občasno tudi na razgibalne vaje v fitnes, medtem ko savno obiskujem redno, saj je zame najboljši način sprostitve po napornem dnevu. Škoda, da sodelavci v večjem številu ne koristijo ponujenih možnosti, saj je plavanje v vsakem primeru bolj zdravo, kot posedanje doma pred televizorjem.

Ivan Mesarič: Astma, bolečine v kolenih in hrbtenici, celo stoje preboleli infarkt, dovolj razlogov, da sem začel skrbeti za sebe. V Termah Ptuj sem si kupil abonma in redno hodil na plavanje. Ugotovil sem, da imam več kondicije in lažje diham, saj si s plavanjem krepim pljuča. Veliko sem o tem tudi bral in si postavil dnevni red: savna, plavanje, masaža, mokra savna. Nedeljska jutra so tako samo moja. Redno vsak teden. Kot bi šel v službo, sem točno ob sedmih v toplicah in v treh urah opravi svoj program. Tisoč metrov moram nabrati, če je kaj več, tem bolje. Ne hodim zato, da bi se namakal ali klepetal. Hodim zaradi sebe, za zdravje in povem vam, da zdaj le redkokdaj uporabljam "pumpico". Res pomaga. Ne vem, zakaj nas ni še več. Kdor ne pride, si je sam kriv. Zahvaljujem se tistim, ki so nam to omogočili in želel bi si, da bi trajalo čez celo leto in še dolgo let.

Pogovarjala se je Vera Peklar

da lahko prihajamo po želji. Vem za nekatere podjetja, ki imajo za svoje zaposlene določen dan in uro. Rad imam vodo. Mogoče tudi zato, ker sem po horoskopu vodno znamenje. Pozimi plavam, poleti pa sem raje na kolesu ali rolerjih. V službi sem precej časa pred računalnikom, zato se izogibam televiziji in sem čim več časa v naravi.

Marjetka Draškovič: Plavat hodim zato, da preprečim zdravstvene težave. Voda ugodno vpliva na počutje, sprostim se in nabere kondicijo. Lahko zapišete tudi to, da sem zato bolj pogosto v Termah, ker nam daje Talum to možnost. Brezplačen vstop v bazen je velika ugodnost. Kupila sem vstopnico za sina in tako pogosto prihajava skupaj. Rada koristim tudi vse ostale ugodnosti, posebej savno. Zelo sem zadovoljna.

leto. V Termah sem redni obiskovalec dvakrat na teden: v četrtek popoldan in v soboto zjutraj, ko je vodena telovadba. Vse to počnem, da bi omilil zdravstvene težave. Imam obrabljen kolk in že krajšo nogo, kar se mi pri hoji pozna. Bil sem tik pred operacijo, celo na berglah, in prepričan sem, da mi je tudi z vajami, s hujšanjem in odpovedjo cigaretam uspelo ohraniti dokaj znosno stanje.

Zdravo Talum je ugodnost za vse, zdrave in tiste s težavami, in ne razumem sodelavcev, ki tega ne koristijo. Vsak bi si moral vzeti za sebe vsaj dve uri časa na teden. Jaz se po intenzivnem plavanju in savni počutim kot prerojen.

Franc Gregorec: Plaval sem vedno rad, pa se kljub temu prvo leto nisem pridružil tistim, ki so koristili dane možnosti v okviru aktivnosti Zdravo Talum. Potem, ko mi

Otroci, pozor!

Tudi letos bomo risali in pisali. Tema bo zopet zdravje - **Zdrava prehrana in telesne aktivnosti.**

Svoja dela pošljite v Talum v kadrovsko službo **do 15. maja 2002.**

V petek, 24. maja 2002, pa vas vabimo v dvorano restavracije v Kidričevem na otroški živ žav in razstavo vaših del.